

NÁRODNÉ

101.
SEZÓNA

SLOVENSKÉ

DRAMATURGICKÝ
PLÁN
ČINOHRA

DIVADLO

2020/2021

ČINOHRA

PREMIÉRY

Jozef Gregor Tajovský/Gabriela Preissová

Hriech/Její pastorkyňa

Réžia: Matúš Bachynec

Dramaturgia: Daniel Majling

Scéna: Barbora Šajgalíková

Kostýmy: Ján Husár

Hudba: Daniel Fischer

Svetelný dizajn: Ján Ptačin

Pohybová spolupráca: Juraj Letenay

Premiéry 12. a 13. september 2020, nová budova SND, Štúdio

Tajovského jednoaktovka *Hriech* nie je možno taká známa ako jeho *Statky-zmätky* alebo *Ženský zákon*, je to však dramaticky vynikajúco vystavaná komédia. Komédia v oboch zmysloch slova – komédia ako hra s nebanálnymi čiernehohumornými situáciami i hra, ktorá sa skončí dobre. Sila tejto komédie vychádza z jej silnej rámcovej situácie. Tá je dramatická – Evin muž sa po rokoch vracia z Ameriky. Nevie, že Eva sa medzitým zaplietla s detinským a nezodpovedným sluhom Janom a majú spolu dieťa. Eva je zúfalá, nevie, ako jej muž na túto situáciu zareaguje. Cesta k nesentimentálnemu happy endu vedie cez neľahké rozhovory a spytovanie svedomia. Základná dramatická situácia *Její pastorkyňa* je veľmi podobná. Mladá Jenůfa čaká dieťa s nezodpovedným Števom, ktorý si ju však nechce vziať. Vzal by si ju Laco, ale pre toho je predstava, že bude vychovávať dieťa chlapa, ktorého neznáša, neprijateľná. Nechcené dieťa je tu opäť problém. U Preissovej sa, na rozdiel od Tajovského, príbeh končí tragicky. Spoločné uvedenie týchto klasických hier ponúka viacero zaujímavých konfrontácií. Konfrontáciu dvoch verzí jedného základného príbehu – jednej komickej a druhej tragickej, konfrontáciu dvoch bratských národných dramatik, dvoch prístupov k životu, dvoch národných pováh... *Hriech* i *Její pastorkyňa* patrili k prvým premiéram v dejinách Slovenského národného divadla a ich spojenie a nové naštudovanie je ďalším príspevkom činohry k oslavám jeho storočnice.

Jozef Hollý

Kubo

Réžia: Lukáš Brutovský

Dramaturgia: Miro Dacho

Scéna: Juraj Kuchárek

Kostýmy: Alžbeta Kutliaková

Hudba: Stanislav Palúch

Choreografia: Ján Ševčík

Premiéry 19. a 20. september 2020, nová budova SND, Sála činohry

„Anča, aha, ja mám nožík“ je najznámejšia replika z populárnej veselohry, ktorú jej autor, evanjelický kňaz Jozef Hollý, nikdy nenapísal. Preslávil ju Jozef Kroner najprv v martinskej inscenácii v réžii autorovho syna, ale do povedomia širšej verejnosti sa dostala predovšetkým prostredníctvom televíznej inscenácie Martina Ťapáka. Dedinský obmedzenec Kubo sa stal vďaka Jozefovi Kronerovi prototypom komickej figúry, na ktorej sa nesmejú len ostatné postavy, ale predovšetkým diváci. V tomto spracovaní Hollého predlohy sa však pozabudlo na odvrátenú podobu príbehu zo slovenského vidieka – na egoizmus, cynizmus, krutosť postáv, na to, že Kubo je vlastne obchodným artiklom, človekom, ktorého chcú zneužiť na zištné ciele. Tento uhol pohľadu ponúkol v úspešnej inscenácii martinského divadla režisér Ľubomír Vajdička. Činohra SND v jubilejnej

sezóne siahla po tomto diele slovenskej klasiky, ktoré sa prekvapivo na doskách našej prvej scény doposiaľ nikdy neinscenovalo. Réžisér Lukáš Brutovský v SND pred piatimi rokmi uviedol úspešnú inscenáciu Karvašovej hry *Polnočná omša*. A opäť sa vracia k domácej predlohe a ponúka nové čítanie Hollého a Kubovho, či dokonca nášho príbehu, ktorý môže byť aj o tom, aké riziká nám hrozia, keď sa hlupáci a obmedzenci dostanú na pozície, ktoré im neprináležia.

Matúš Bachyňa

Milada

Réžia: Matúš Bachyňa

Dramaturgia: Alexandra Rychtarčíková, Daniel Majling

Scéna: Barbora Šajgalíková

Kostýmy: Ján Husár

Hudba: Andrea Bučková

Producent: Marta Šuleková

Svetelný dizajn: Ján Ptačin

Premiéra 4. október 2020, nová budova SND, Modrý salón

Autorská dokudráma Matúša Bachynca je výrazným a myšlienково podnetným príbehom ženy milujúcej slobodu, ktorá v 50. rokoch minulého storočia bojovala s komunistickou krutovládou. Tá ju v zmanipulovanom justičnom procese odsúdila na trest smrti spolu s ďalšími osobnosťami demokratickej opozície. Miladu Horákovú popravili 27. júna 1950. Pri príležitosti 70. výročia tragického rozsudku Milady Horákovovej neprináša iba dokumentárny pohľad na morálnu veľkosť a nepodplatnosť svedomia človeka, ale rozvíja aj hlboký ľudský príbeh matky či manželky so statočným srdcom. Príbeh o žene, ktorá prešla oboma skúškami správnosti 20. storočia – vážnili ju nacisti i komunisti. Počas príjemnej rodinnej večere sa odhaľuje dráma ženy, ktorá sa postavila na odpor obom totalitným režimom. Odkrývajú sa nielen jej politické a etické postoje, ale aj rodinné a priateľské vzťahy. Z vonkajšieho sveta však do pohody rodinného salóna čoraz viac preniká drastická realita. Koniec je blízko. Popravisko pripravené.

Natalie Kocáb

Sova

Réžia a preklad: Valeria Schulczová

Dramaturgia: Darina Abrahámová

Premiéra 20. október 2020, nová budova SND, Modrý salón

Vo vile syna a otca zároveň sa ocitnú dve ženy, stará mama a jej vnučka. Mladá žena Vendy je slobodná matka s dieťaťom, o ktorom sa jeho otec nestihol pred svojou smrťou dozvedieť. Babička, intelektuálka, tiež ovdovela a nevládze žiť sama vo svojom dome. Hľadajú nový domov, na ktorý sú obe odkázané. Ich spolužitie zďaleka nie je idylické. Naopak, je plné vzťahových a názorových stretov, ale aj narastajúceho hlbokého porozumenia. A ako to už býva, najväčší zmysel a hodnoty svojho obgeneračného prepojenia si uvedomujú, až keď je neskoro. To, že sa láska míňa, neznamená, že to nie je láska a zásadná reflexia života, ktorý nežijú iba naše hrdinky. Excelentné príležitosti pre vyzreté herečky a osobnosti. Dátum narodenia ich rozdeľuje len navonok. Pochopenie seba a doby, v ktorej žili a žijú, je svedectvom, ktoré stojí za to zdieľať s našimi divákmi. Komornú hru *Sova* populárna súčasná česká spisovateľka, poetka, speváčka a dramatička nanovo prepísala na objednávku dramaturgie činohry a priamo na „telo“ skvelých herečiek, akými sú Božidara Turzonovová a Barbora Andrešičová.

Mikka Myllyaho

Chaos

Preklad: Otto Kauppinen a Mário Drgoňa

Réžia: Ennikö Eszenyi

Dramaturgia: Mário Drgoňa

Scéna: Katarína Grega Nedielská

Kostýmy: Ennikö Eszenyi, Andrea Madleňáková

Hudba: David Mester

Premiéra 21. november 2020, nová budova SND, Štúdio

Mika Myllyaho patrí k najúspešnejším a najpopulárnejším fínskym režisérom a dramatikom súčasnosti. Jeho komédia *Chaos* bola preložená do mnohých jazykov a vo Fínsku sa v jedinej sezóne hrala na viac než siedmich scénach súčasne. Na Slovensku ako prvú jednu z jeho hier uviedlo Divadlo Andreja Bagara v Nitre. Šlo o inscenáciu textu *Panika*, no pod názvom *Panikári*, v sezóne 2016/17. V roku 2017 však uviedlo košické divadlo Thália, ktoré hrá v maďarskom jazyku, práve inscenáciu hry *Chaos*. Slovenského prekladu sa teda táto hra dočkala až v sezóne 2020/21 v SND. Súčasná komédia o troch ženách, ktoré strácajú kontrolu nad svojimi životmi, až skončia v úplnom chaose. Sofia je učiteľka, ktorej čoskoro zatvoria školu. Terapeutka Júlia má pomer so svojim pacientom a nakoniec prichádza o prácu. Ema je redaktorka, ktorá sa snaží zachrániť svoje manželstvo. Keď však nachytá manžela s milenkou, problémy sú na svete. Postavy bojujú so svojimi osobnými problémami, rovnako ako s krutou spoločnosťou. Silu a odolnosť čerpajú najmä zo svojho pevného priateľstva a vzájomného pochopenia. Aj v tých najkrutejších a najmrazivejších situáciách nájdú miesto pre humor a vtip. Na túto dobrodružnú „jazdu“ vás vezmú tri vynikajúce herečky Diana Mórová, Monika Hilmerová a Táňa Pauhofová v réžii Ennikö Eszenyi – európsky etablovanej maďarskej režisérky a herečky.

Michal Belej

Deklarácia závislosti

Réžia: Dáša Krištofovičová

Dramaturgia: Tatiana Mravcová

Scéna: Dáša Krištofovičová

Hudba: Dalibor Kocian (Stroon)

Kostýmy: Veronika Vartíková

Produkcia: Jana Mičeková

Premiéra 12. december 2020, nová budova SND, Modrý salón

Píše sa rok 1929 a cigarety sa stávajú symbolom ženského hnutia v Spojených štátoch. Ženy naprieč krajinou začínajú fajčiť na znak zrovnoprávnenia s mužmi. Verejnosť však netuší, že feministický protest je v skutočnosti rafinovaná kampaň tabakového koncernu na zvýšenie tržieb z predaja cigariet. *Deklarácia závislosti* je autorská hra inšpirovaná životom Edwarda Bernaysa, synovca Sigmunda Freuda, a jeho manželky Doris Fleischmanovej. Edward sa rozhodne strýkove poznatky využiť na manipuláciu verejnosti, preto si zakladá PR agentúru. Doris sa ako aktívna feministka chce vymaniť z roly ženy v domácnosti, preto bojuje o pozíciu partnera vo firme. Keď však dostanú za úlohu naučiť ženy fajčiť, Edward a Doris rozohrávajú strategické hry, ktoré majú dosah nielen na verejnú mienku, ale aj na ich manželstvo.

Caryl Churchillová

Čaj a apokalypsa

Preklad: Terézia Hladká

Réžia: Eduard Kudláč

Dramaturgia: Darina Abrahámová

Scéna a kostýmy: Eva Kudláčová Rácová

Hudba: Peter Machajdík

Premiéra 6. február 2021, nová budova SND, Štúdio

Fenomenálna britská dramatička už desaťročia žiari na popredných rebríčkoch uvádzania aj uznávania jej hier. Tie sú provokatívne, nekonvenčné a angažované, no predovšetkým intelektuálne nápadité a hravé. Aj komornú hru *Čaj a apokalypsa* uviedlo nezávislé Divadlo LETÍ v Prahe, čím nás úprimne podnietilo predstaviť túto komornú lahôdku z roku 2018 aj nášmu obecnstvu. Najmä tej časti, ktorá s obľubou navštevovala tituly ako *Stoličky*, *Popol a vášeň* či *Ilúzie*. Štyri dámy si pri pravidelnej šálke čaju dosýta pokonverzujú o vesmíre, o sebe a o svete, o ničom a o všetkom. Ich rozhovor je autentický vďaka obsahu, kde sa banálne poznámky miešajú s apokalyptickými víziami. Je napínavý, lebo tušíme, že odhaľuje príbeh jednej utajenej vraždy. Je rozumný, lebo je utkaný z fragmentov prežitých príbehov. Je vtipný, lebo je kruto úprimný. Vyvoláva asociácie ako báseň a prizýva na spoluúčasť publikum, ktoré s chuťou lúšti rébusy s podmanivým rytmom zdanlivo absurdných slov. Obsadenie štyroch postáv takými prízračivými hereckými osobnosťami, ako sú Božidara Turzonovová, Anna Javorková, Kamila Magálová a Emília Vášáryová, je viac než lákavou pozvánkou na udalosť, ktorá bude práve vašou šálkou čaju...

Roman Polák

Scény zo života režiséra (Ingmar Bergmana)

Réžia: Roman Polák

Dramaturgia: Daniel Majling

Scéna: Pavol Borák

Kostýmy: Peter Čanecký

Hudba: Lucia Chuťková

Premiéra 13. február 2021, nová budova SND, Sála činohry

Ingmar Bergman patrí k najvýznamnejším a najplyvnejším divadelným a filmovým režisérom dvadsiateho storočia. Hra, ktorá vychádza nielen z jeho vlastných spomienok a scenárov, ale aj zo spomienok jeho spolupracovníkov, ho zachytáva pri režírovaní divadelnej inscenácie. Príbeh sa dotýka samotnej podstaty umeleckej práce a divadla, podstaty povolania režiséra, ktorý sa vymetaním vlastných démonov snaží pomenovať démonov celej spoločnosti. V hre, ktorá je ďalším príspevkom činohry k oslave storočnice SND, sa prelínajú režisérove osobné problémy s rodičmi, partnerkami a spolupracovníkmi a problémy umeleckej práce pri tvorbe divadelného diela. Dokáže nás divadlo očistiť?

Florian Zeller

Matka

Preklad: Ľubomír Vajdička

Réžia a výber hudby: Soňa Ferancová

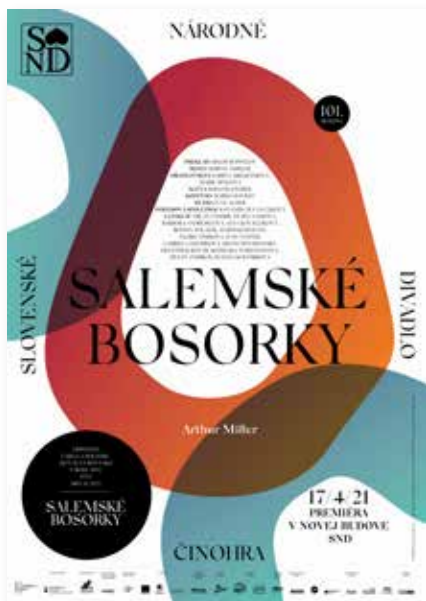
Dramaturgia: Miriam Kičiňová

Scéna a kostýmy: Georges Vafias

Pohybová spolupráca: Rastislav Granec

Premiéra 10. apríl 2021, nová budova SND, Štúdio

Anne sa s láskou starala o manžela, s radosťou robila deťom raňajky a zabezpečovala celý rodinný servis. Jednoducho naplňala svoj život rodinou až do momentu, keď si uvedomila, že je vlastne sama. Tento spokojný život ju tak trochu podviedol. A možno aj vlastný manžel, ktorý ustavične uteká na nejaké semináre. Syn je už dospelý a zrazu ju nepotrebuje. Ako sa má zmieriť s tým, že aj on má svoj vlastný život? Čím ho teraz naplniť? Čo ostáva po láske? Anne zrazu nemá svoje miesto, nemá nijaký cieľ. Trpká komédia *Matka* je rodinnou hrou o dozrievaní, odchádzaní a uvedomení si samej seba. Ale aj o strachu z opustenia, osamelosti, keď rodinné hniezdo zostáva prázdne. Úspešný francúzsky dramatik Florian Zeller vytvoril úchvatný svet reality a ilúzie skutočnosti jednej ženy, matky. Keď sa skončí jej sebaobetovanie pre rodinu, nastáva sloboda detí a manželova nezávislosť, tak čo ostáva pre matku? Na konci si kladie iba zásadnú otázku: Načo to bolo? V podstate... Načo to bolo, to všetko?

Arthur Miller

Salemské bosorky

Preklad: Miloš Ruppeltdt

Réžia: Marián Amsler

Dramaturgia: Darina Abrahámová, Marie Špalová

Scéna: Juraj Kuchárek

Kostýmy: Marija Havran

Pohybová spolupráca: Stanislava Vlčeková

Hudba: Ivan Acher

Premiéra 17. apríl 2021, nová budova SND, Sála činohry

Vzrušujúca hra o večných morálnych dilemách sa vracia na javisko SND, kde boli *Salemské bosorky* uvedené už v roku 1966. Miller sa pri tvorbe hry, ktorá je angažovaným svedectvom histórie, prítomnosti a pravdepodobne i budúcnosti, inšpiroval modelovým príkladom z dejín puritánskeho Nového Anglicka – honom na čarodejnice z roku 1692 v americkom mestečku Salem. Dievčatá, ktoré pod vplyvom domácej otrokyne robili akési pohanské rituály, začali blúzniť, že ich posadol diabol. Pod tlakom strachu, kolektívnej hystérie a účelovej manipulácie začali udávať nepravých vinníkov a najmä vinničky. To vyústilo do popráv desiatok nevinných ľudí, zatýkania občanov a smrtonosného chaosu a hrôzy. Hoci autor vytvoril pôsobivú historickú fresku, všetkým bol už vtedy jasný jeho úmysel dať do kontextu *Salemské bosorky* s dianím v povojnovej Amerike. Výbor pre neamerickú činnosť pod vedením McCarthyho komisie zinscenoval svoj hon na čarodejnice. Od tých čias politicky angažovaná a psychologicky výstižná dráma sama pochoduje rôznymi zriadeniami krajín, v ktorých sa stále hrá. Ako svedectvo vyfabrikovaného honu na komunistov, kapitalistov, veriacich a neveriacich, chudobných či oligarchov, správne alebo nesprávne orientovaných. Všetky nečestné procesy sa vždy napokon obrátia proti ich strojcom. Ale za obrovskú cenu. Vieme sa poučiť? Chceme sa poučiť?

David Mamet

Glengarry Glen Ross

Preklad: Ľubica Krénová

Réžia: Ingrid Timková

Dramaturgia: Miriam Kičiňová

Scéna a kostýmy: Ema Teren

Premiéra 3. jún 2021, nová budova SND, Štúdio

Súčasný americký spisovateľ David Mamet umiestnil svoju hru *Glengarry Glen Ross* do prostredia realitnej kancelárie. V nej sa odohráva tvrdý, drsný a niekedy i komický konkurenčný boj medzi zamestnancami, ktorí predávajú aj to nepredajné. Každý sa chce dostať hore, najlepšie po chrbte niekoho iného. Ale šancu má len jeden. Kancelária motivuje svojich zamestnancov súťažou o luxusné auto, sadu nožov alebo, naopak, stratou zamestnania. Preto sa medzi jednotlivými zamestnancami rodia rafinované plány na postup, odhaľujú nečestné praktiky, vynachádzavé fintičky, ale i vzájomné podrazy. To všetko v neúprosnej snahe o prežitie. Svojský humor, osobitý jazyk a skvelé dialógy sa v *Glengarry Glen Ross* spájajú so zvláštnou iróniou, s účinnou metaforou a neúprosným svetom obchodu. Zrodil sa svet, kde mať je dôležitejšie ako byť. Jednoducho náš svet! David Mamet získal za hru Pulitzerovu cenu a natočili podľa nej aj film nominovaný na Oscara.

J. B. P. Molière/Iva Klestilová

Tartuffe

Preklad: Fedor Ballo a Vojtech Mihálik

Réžia: Eduard Kudláč

Dramaturgia: Daniel Majling

Scéna a kostýmy: Eva Kudláčová Rácová

Hudba: Peter Machajdík

Premiéra 5. jún 2021, nová budova SND, Sála činohry

Tartuffe je klasická satirická komédia, ktorá kritizuje nielen charakter, pokrytectvo, zneužitie moci, ale i dobu a spoločenskú zaslepenosť. Spolu s *Donom Juanom*, *Lakomcom* a *Mizantropom* je zrejme tým najlepším, čo Molière napísal. V roku 1664 bola ihneď po svojej premiére v Paríži zakázaná, vďaka čomu začala svoju úspešnú dráhu naprieč európskymi javiskami, počas storočí až po súčasnosť. *Tartuffe* je komédia plná bravúrnych dialógov, situácií a večne živých charakterov. Komedialna klasika v prepise významnej českej dramatičky a scenáristky Ivy Klestilovej je príležitosťou pre herecký koncert najzrelejšej hereckej generácie SND. Príbeh mešťana Orgona, ktorý uverí falošne zbožnému Tartuffovi, je notoricky známy. Nové prepracovanie však posúva vek všetkých postáv o niekoľko rokov až desaťročí ďalej – sú to všetko seniori. Patria k jednej z najzraniteľnejších skupín obyvateľstva, na ktorú poľujú nielen choroby a slabosť, ale aj rôzni „šmejdi“. Každý z nás túži dožiť sa vysokého veku, každý z nás túži stať sa členom marginalizovanej skupiny.